

Diftonger

Det finns bara en äkta tjeckisk diftong, *ou* [ɔʊ]. I vissa fall går det dock en morfemgräns mellan *o* och *u*. I sådana fall är det inte frågan om någon diftong.

<i>pavouk</i>	[pavɔʊk]	‘spindel’
<i>mouka</i>	[mɔʊka]	‘mjöl’
men:		
<i>poučit</i>	[pɔʊtʃit]	‘upplysa’

I lånard förekommer även *eu* [ɛʊ] och *au* [aʊ].

<i>feudál</i>	[feʊda:l]	‘feodalherre’
<i>auto</i>	[aʊtɔ]	‘bil’

Om två vokaler följer på varandra och den första är *i* uttalas ett [j] mellan de båda vokalerna.

<i>piano</i>	[pija:nɔ]	‘piano’
<i>fotografie</i>	[fɔtɔgrafije]	‘fotografi’

Diakritiska tecken

Ett streck (*čárka*) eller en ring (*kroužek*) används för att beteckna lång vokal. För att beteckna [u:] används *ú* i början av ord och *ů* i övriga fall.

<i>táta</i>	[ta:ta]	‘pappa’
<i>mléko</i>	[mlɛ:kɔ]	‘mjölk’
<i>víno</i>	[vi:nɔ]	‘vin’
<i>móda</i>	[mɔ:da]	‘mode’
<i>sýr</i>	[si:r]	‘ost’
<i>únor</i>	[u:nɔr]	‘februari’
<i>dům</i>	[du:m]	‘hus’

I vissa ord av främmande ursprung markeras ej lång vokal i ortografin.

<i>telefon</i>	[telefɔ:n]	‘telefon’
<i>piano</i>	[pija:nɔ]	‘piano’
<i>kultura</i>	[kultu:ra]	‘kultur’

En hake (*háček*) används över *e* för att beteckna [j] efter *b*, *p*, *v*, *f* eller mjukt uttal av *d*, *t*, *n*, samt över *č*, *š*, *ž*, *ř* för att beteckna de särskilda ljuden [tʃ], [ʃ], [ʒ], [ř].

<i>obě</i>	[ɔbjɛ]	‘båda’
<i>pěna</i>	[pjɛna]	‘skum’
<i>Věra</i>	[vjɛra]	‘Vera’
<i>dělat</i>	[dʲɛlat]	‘göra’
<i>tě</i>	[tʲɛ]	‘dig’
<i>Ruzyně</i>	[ruzinʲɛ]	<i>Prags flygplats</i>
<i>čas</i>	[tʃas]	‘tid’
<i>pošta</i>	[pɔʃta]	‘post’

Varelser och ting

De maskulina substantiven fördelar sig dessutom på två grupper, en för varelsbetecknande och en för tingbetecknande substantiv.

Kasus

De tjeckiska substantiven, adjektiven, pronomenen och räkneorden har sex olika böjningsformer, kasus. Maskulina och feminina substantiv har i singular dessutom en särskild tilltalsform, vokativ. I alla andra fall brukas nominativ i stället för vokativ.

Maskulina varelsbetecknande substantiv i singular

∅	NOM sg	<i>studnet</i>	‘student’	<i>kluk</i>	‘kille’
A	ACK	<i>studenta</i>		<i>kluka</i>	
A	GEN	<i>studenta</i>		<i>kluka</i>	
OVI ~ U	LOK	<i>studentovi</i> ~ <i>studentu</i>		<i>klukovi</i> ~ <i>kluku</i>	
OVI ~ U	DAT	<i>studentovi</i> ~ <i>studentu</i>		<i>klukovi</i> ~ <i>kluku</i>	
EM	INS	<i>studentem</i>		<i>klukem</i>	
+E ~ U	VOK	<i>studente</i>		<i>kluku</i>	

OBS! LDsg: *-u* före ytterligare substantiv i dativ eller lokativ
Vsg: *-u* efter *h, ch, k, g*

Maskulina tingbetecknande substantiv i singular

∅	NOM sg	<i>vlak</i>	‘tåg’	<i>hrad</i>	‘borg’	<i>les</i>	‘skog’
∅	ACK	<i>vlak</i>		<i>hrad</i>		<i>les</i>	
U ~ A	GEN	<i>vlak<u>u</u></i>		<i>hrad<u>u</u></i>		<i>les<u>a</u></i>	
U ~ +E	LOK	<i>vlak<u>u</u></i>		<i>hradě</i>		<i>lese</i>	
U	DAT	<i>vlak<u>u</u></i>		<i>hrad<u>u</u></i>		<i>les<u>u</u></i>	
EM	INS	<i>vlakem</i>		<i>hradem</i>		<i>lesem</i>	
+E ~ U	VOK	<i>vlak<u>u</u></i>		<i>hrade</i>		<i>lese</i>	

OBS! Gsg: oftast *-u*;
endast ett litet antal arvord har *-a*
Lsg: *-u* är vanligast, i synnerhet efter *h, ch, k, g, r* och i lånord;
+e används dock vid många vanliga ord
Vsg: *-u* efter *h, ch, k, g*

Presens av verbet *být* 'vara'

1 pers sg	<i>jsem</i>	'jag är'
2 pers	<i>jsi</i>	'du är'
3 pers	<i>je</i>	'han, hon, den, det är'
1 pers pl	<i>jsme</i>	'vi är'
2 pers	<i>jste</i>	'ni är'
3 pers	<i>jsou</i>	'de är'

Víte, kdo je teď v Praze?

Je tady inženýr Petrák.

Ahoj! Já jsem tady.

Kde jsi?

Co je to?

My jsme doma.

Proč nejste doma?

Petr a Jana jsou v Brně.

'Vet ni vem som är i Prag nu?'

'Ingenjör Petrák är här.'

'Hej. Jag är här.'

'Var är du?'

'Vad är det?'

'Vi är hemma.'

'Varför är ni inte hemma?'

'Peter och Jana är i Brno.'

Negation

Negationen 'inte' uttrycks med verbalprefixet *ne-*.

Nestuduju slovenštinu.

'Jag studerar inte slovakiska.'

OBS! Den negerade formen av verbet 'vara' i 3 p sg presens är oregelbunden: *není*.

On tady není?

'Är han inte här?'

Syntax

Nominativ

används som subjekt och subjektiv predikatsfyllnad.

Milan je tady.

'Milan är här.'

To není student.

'Det är inte någon student.'

Já jsem herečka.

'Jag är skådespelerska.'

Akusativ

används på liknande sätt som i andra språk:

* som direkt objekt:

Kupuješ auto?

'Köper du bil?'

Mám bratra a sestru.

'Jag har en bror och en syster.'

<i>Nemám syna.</i>	‘Jag har ingen son.’
<i>Oni mají chatu.</i>	‘De har sommarstuga.’
<i>Vidím Prahu.</i>	‘Jag ser Prag.’

* Efter vissa prepositioner.

Genitiv

används i genitivkonstruktioner på samma sätt som i många andra språk:

* som possessiv genitiv (för att uttrycka ägande)

<i>To je syn pana Nováka.</i>	‘Det är herr Nováks son.’
<i>To jsou děti Aleny.</i>	‘Det är Alenas barn.’

* som partitiv genitiv (efter uttryck för mängd och mått)

<i>To je litr mléka.</i>	‘Det är en liter mjölk.’
<i>Mám trochu cukru.</i>	‘Jag har lite socker.’
<i>Tady je kilo sýra.</i>	‘Här är ett kilo ost.’

* Efter vissa prepositioner:

z ‘från, ur’

<i>My jsme z Göteborgu.</i>	‘Vi är från Göteborg.’
<i>Ty jsi z Prahy.</i>	‘Du är från Prag.’

u ‘hos, vid’

<i>Bydlím u Jana.</i>	‘Jag bor hos Jan.’
<i>Oni jsou u Věry.</i>	‘De är hos Vera.’

do ‘till’

<i>Jedou do Brna.</i>	‘De åker till Brno.’
<i>Jedeš do Česka?</i>	‘Åker du till Tjeckien?’

vedle ‘bredvid’

<i>Hotel je vedle obchodu.</i>	‘Hotellet ligger intill affären.’
--------------------------------	-----------------------------------

Lokativ

* används endast efter vissa prepositioner:

v ‘i’

<i>Bydlíme v Česku.</i>	‘Vi bor i Tjeckien.’
<i>Dnes jsme v Ostravě.</i>	‘I dag är vi i Ostrava.’
<i>Jste v Praze.</i>	‘Ni är i Prag.’

Text

Kdo je to? To je pan Novák. Je pan Novák Čech? Ano, pan Novák je Čech. Odkud je pan Novák? Pan Novák je z Brna. Pan Novák bydlí v Brně. Kdo je ten kluk? To je Petr. Kdo je Petr? Petr je syn pana Nováka. Nebydlí v Brně. On je student a studuje v Bratislavě. A kdo je ta holka? To je sestra Petra, Jana Nováková. Ona je taky studentka. Ona studuje v Praze. Kdo je ta žena? Je to paní Nováková? Ne, to není paní Nováková, to je paní Postlerová.

Paní Postlerová je taky z Brna, ale bydlí v Praze. Je taky Češka. Paní Postlerová je sestra pana Nováka. Je paní Postlerová studentka? Ne, paní Postlerová není studentka, paní Postlerová je herečka. Pan Novák je taky herec. Pan Novák pracuje v divadle.

Tady je paní Nováková. Paní Nováková je žena pana Nováka. Ona není z Brna, je z Ostravy. Paní Nováková pracuje ve škole, ale není učitelka. Ona je ředitelka.

Je pan Novák doma? Ne, pan Novák není doma. A kde je? Je v divadle. On tam pracuje. A je tady paní Nováková? Ne, ona tady taky není. Ona taky pracuje. Je ve škole. Jste vy slečna Nováková? Ano, jsem Jana Nováková. Já jsem teď v Brně, ale Petr tady není. Je v Bratislavě. Maminka a tatínek taky nejsou doma. Oni teď pracují.

Co je to? To je obchod. Kde je obchod? Obchod je ve městě. Co mají v obchodě? V obchodě mají mléko, kávu, chléb a mouku. Mají tam taky pivo? Ne, pivo tam není. Co je vlevo? Vlevo je okno. Je pokladna vzadu? Ne, pokladna není vzadu, pokladna je vpředu. Je před obchodem park? Ne, před obchodem není park, před obchodem je

- 1-1-35 Här har jag lite kaffe.
 1-1-36 Jag köper en liter öl, ett kilo ost och ett kilo socker.
 1-1-37 Vad skriver du?
 1-1-38 Han köper en liter mjölk.
 1-1-39 Affären är bredvid teatern.

1-2 Böj i alla kasus i singular.

1-2-1 student	1-2-2 profesor	1-2-3 kniha
1-2-4 škola	1-2-5 tužka	1-2-6 divadlo
1-2-7 tráva	1-2-8 Čech	1-2-9 park
1-2-10 obchod	1-2-11 auto	

1-3 Böj i alla personer i presens.

1-3-1 bydlím	1-3-2 nedávám	1-3-3 děkuju
1-3-4 dělám	1-3-5 jdu	1-3-6 jsem
1-3-7 kupuju	1-3-8 nejsem	1-3-9 sedím

1-K Översätt.

- 1-K-1 Var är kassan?
 1-K-2 Kassan är i affären.
 1-K-3 Det finns öl i affären.
 1-K-4 Var finns det ett hotell här?
 1-K-5 Hotellet är inte långt borta.
 1-K-6 Herr Novák är i stan.
 1-K-7 Det finns inget hav i Tjeckien.
 1-K-8 Människorna är i parken.
 1-K-9 Herr Novák är från Tjeckien.
 1-K-10 Vem är du?
 1-K-11 Var är Petr och Jana?
 1-K-12 Varför är de inte i skolan?
 1-K-13 Petr är på teatern.
 1-K-14 Jag är inte från Brno.
 1-K-15 Petr är i affären.

36 Kupuju litr piva, kilo sýra a kilo cukru. 37 Co píšeš? 38 (On) kupuje litr mléka. 39 Obchod je vedle divadla.

1-2

1 N student, AG studenta, LD studentovi ~ studentu, I studentem, V studente 2 N profesor, AG profesora, LD profesorovi ~ profesoru, I profesorem, V profesore 3 N kniha, A knihu, G knihy, LD knize, I knihou, V knihu 4 N škola, A školu, G školy, LD škole, I školou, V školo 5 N tužka, A tužku, G tužky, LD tužce, I tužkou, V tužko 6 NA divadlo, G divadla, L divadle, D divadlu, I divadlem 7 N tráva, A trávu, G trávy, LD trávě, I trávou, V trávo 8 N Čech, AG Čecha, LD Čechovi ~ Čechu, I Čechem, V Čechu 9 NA park, GLD parku, I parkem, V parku 10 NA obchod, G obchodu, L obchodě, D obchodu, I obchodem, V obchode 11 NA auto, G auta, L autě ~ autu, D autu, I autem

1-3

1 1ps bydlím, 2ps bydlíš, 3ps 3pp bydlí, 1pp bydlíme, 2pp bydlíte 2 1ps nedávám, 2ps nedáváš, 3ps nedává, 1pp nedáváme, 2pp nedáváte, 3pp nedávají 3 1ps děkuju, 2ps děkuješ, 3ps děkuje, 1pp děkujeme, 2pp děkujete, 3pp děkují 4 1ps dělám, 2ps děláš, 3ps dělá, 1pp děláme, 2pp děláte, 3pp dělají 5 1ps jdu, 2ps jdeš, 3ps jde, 1pp jdeme, 2pp jdete, 3pp jdou 6 1ps jsem, 2ps jsi, 3ps je, 1pp jsme, 2pp jste, 3pp jsou 7 1ps kupuju, 2ps kupuješ, 3ps kupuje, 1pp kupujeme, 2pp kupujete, 3pp kupují 8 1ps nejsem, 2ps nejsi, 3ps není, 1pp nejsme, 2pp nejste, 3pp nejsou 9 1ps sedím, 2ps sedíš, 3ps 3pp sedí, 1pp sedíme, 2pp sedíte

2-1

1 ten malý bratr 2 ta malá sestra 3 to malé okno 4 ta malá kniha 5 ten malý vrah 6 to malé auto 7 ten malý člověk 8 to malé divadlo 9 ten malý hoch

2-2

1 Paní Postlerová byla herečka. 2 Pan Novák byl taky herec. 3 Pivo tam nebylo. 4 Před obchodem byl park. 5 V parku byla tráva. 6 Kde jste byli? 7 Byli jsme v Česku. 8 Studovali jsme češtinu. 9 Co jste tady dělal(-a, -i)? 10 Neznal(-a) jsi Petra? 11 Teď jsem šel (šla) domů. 12 Jedl(-a) jsem polévku. 13 Nevěděl(-a) jsem, co on tam dělal. 14 Jak jste to věděl(-a, -i)? 15 Oni psali knihu. 16 Nešli ještě domů. 17 Její bratr byl mladý. 18 Jeho žena nebyla Češka, jeho žena byla Švédka. 19 Hledal(-a) jsem vraha. 20 Měl(-a) jsem sestru v lékárně. 21 Špatně usínal(-a). 22 Renátě jsem totiž pomáhal(-a). 23 Odvezl(-a) jsem Renátu do divadla. 24 A kolik platil(-a)? 25 Jenže jste žvanil(-a, -i). 26 Ona měla chatu? 27 Byla to její chata? 28 Říkal(-a) to. 29 Jezdil(-a) tam často?

2-3

1 hledat: verb 1 p sg pres of; vrah: subst ack sg m; pán: subst vok sg m; říct: verb 3 p sg m pret f; prostý: adv 2 projet: verb 3 p pl mv pret f; křižovatka: subst ins sg f 3 celý: adj nom/ack sg m 4 samoobsluha: subst lok sg f 5 mít: verb 1 p sg pres of; sestra: subst ack sg f; lékárna: subst lok sg f 6 být: verb 1 p sg m pret of; sestra: subst gen sg f; diazepam: subst ack sg m 7 Renáta: subst dat sg f; pomáhat: verb 1 p sg pres of 8 položit: verb 3 p sg m pret f; Linhart: subst dat sg m; ruka: subst ack sg f; rameno: subst ack sg n 9 forma: subst nom sg f; úplata: subst gen sg f; divný: adj nom sg f 10 uklízet: verb 1 p sg m pret of; chata: subst lok sg f; Renáta: subst gen sg f

2-4

1 jíte; jste jedl(-a,-i) 2 sedí; seděl 3 bydlí; bydleli 4 dělají; dělaly 5 čte; četla 6 píše; psala 7 kupujete; jste kupoval(-a,-i) 8 sedíte; jste seděl(-a, -i) 9 jíš; jsi jedl(-a) 10 jdete; jste šel (šla,-i) 11 nemám; neměl(-a) jsem 12 čtou; četli 13 píšete; psal(-a,-i) jste 14 jdeme; šli jsme 15 vidíš; viděl(-a) jsi 16 nevidím; neviděl 17 jede; jel 18 jedeme; jsme taky jeli 19 víte; věděli jste 20 víme; věděli 21 neznáš; jsi neznal 22 říká; říkala

jsme *verb 1pp pres* ↗ **být**

I. är

II. *preteritumbildande hjälpv***jsou** *verb 3pp pres* ↗ **být** är**jste** *verb 2pp pres* ↗ **být**

I. är, finns

II. *preteritumbildande hjälpv*

K K K K K K K K

k *prep + D*I. *vid person till*

II. fram till, mot, till

III. *fras ~ smíchu* skrattretande, löjligt;~ **tomu** dessutom; **něco** ~ **jídlu**, ~ **pítí**

ngt att äta, att dricka

IV. *ändamål till, för*V. *temp framemot***kabát** *subst mt* G -u, L -ě/-u rock, kappa**kabátěk** *subst mt* GL -u *dim* ↗ **kabát**

rock, kappa

kafe ↗ *subst n* ⇨ **káva** kaffe**kam** *adv inter*I. *riktv* vartII. *mindre påtaglig rikt* vart**kamarád** *subst mv* kamrat, vän, kompis**kámen** *subst mt* G kamene ⇨ kamenu,

LD kameni ⇨ kamenu sten

kancelář *subst f* G -e kontor**kanystř** *subst mt* GL -u dunk**kapat** *verb* kape/kapá, kapal > kápnout

I. droppa

II. ⇨⇨ kola (av)

kapesní *adj* fick-**kapesník** *subst mt* GL -u näsduk**kapitán** *subst mv* kapten**kapitola** *subst f* kapitel**kapsa** *subst f* ficka**Kareļ** *subst mv* G -a *förnamn***Karlštejn** *subst mt* G -a, L -ě *by med borg*
*från 1348 c:a 20 km sydväst om Prag***karta** *subst f* Gpl karēt/kart kort, spelkort**kašárník** *subst mt* AG -a kompaniförbud**kašlat** I *verb* kašle, kašlal > hosta**kašlat** II *verb* kašle, kašlal > vykašlat se na +
ack skita i ngt**kašna** *subst f* Gpl kašen brunn**katedra** *subst f* Gpl kateder (universitets)-
institution**káva** *subst f* kaffe**kavárna** *subst f* kafé**kazit** *verb* kazí, kazil > z- förstöra**každý** *adj pron*

I. varje, var och en

II. *pl* alla**kde**I. *inter adv* varII. *rel adv* där**kdepak** *interj* ingalunda**kdo** *pron* AG koho, L kom, D komu, I kýmI. *inter* vemII. *rel vid syftn på pers* som**kdoši** *indef pron* AG kohosi, L komši,

D komusi, I kýmši någon

kdyI. *inter adv* närII. *rel adv* då, när**kdyby** *kond konj + konjunktivbildande*
hjälpv + 1-part; för böjning ↗ **by** om +
imperfekt/pluskvamperfekt/fut pret**kdysi** *indef adv* en gång**když**I. *temp konj* när, dåII. *kond konj* om; **i** ~ även om**ke** *prep* ↗ **k** till, mot**kecat** ↗ *verb* kecá, kecal > kecnout

I. snacka, prata skit

II. skvallra

kecnout ↗ *verb* kecne, kecl ⇨ kecnul < kecat

I. snacka, prata skit

II. skvallra

kelímek *subst mt* GL -u (pappers-/plast-)
mugg**kerej** ⇨⇨ *inter/rel pron* ⇨ **který** vilken**keř** *subst mt* buske**kilo** *subst n* Gpl kil/(efter räkn i NA) kilo kilo**kilometr** *subst mt* GL -u kilometer**kino** *subst n* bio**kladeč** *subst mv* (matt-)läggare**kladl** *verb* ↗ **klást** lade**Klára** *subst f* *förnamn* Klara**Klárka** *subst f* *förnamn dim* ↗ **Klára**
Klara

egen *pron* vlastní
fras med egna ögon na vlastní oči
Elbe *subst* Labe
elfte räkn jedenáctý
eller *konj* nebo
en
 I. *obest art översätts ej*
 II. *räkn se gr* jeden
engelska *adj* anglický
engelska *subst*
 I. *engelska språket* angličtina
 II. **tala** ~ mluvit anglicky
enligt *prep* podle + gen
ensam *pron se gr* sám
er
 I. *pers pron se gr* vy
 II. *poss pron se gr* váš
ett
 I. *obest art översätts ej*
 II. *räkn se gr* jeden
 III. *räkn allmän syftning* jedna
Europa *subst* Evropa
exakt *adv* přesně

F F F F F F F F F

fabrik *subst* továrna, závod
familj *subst* rodina
far *subst* otec
faster *subst* teta
februari *subst* únor
fem räkn pět
femte räkn pátý
femtio räkn padesát
film *subst* film
finna *verb* najít < nacházet
finnas *verb* být
fira *verb* oslavit < oslavovat
flicka *subst* dívka, holka
flod *subst* řeka
flygplan *subst* letadlo
folk *subst* lidé
fort *adv* rychle
fortfarande *adv* ještě
fotografi *subst* fotografie
framför *prep* před + ins/ack

fransk *adj* francouzský
franska *subst*
 I. *franska språket* francouzština
 II. **tala** ~ mluvit francouzsky
fredag *subst* pátek
fredags; i ~ *adv* v pátek
frisör *subst* kadeřník, holič
fru *subst*
 I. *titel* paní
 II. *hustru* žena
fråga *verb* ptát se > zeptat se + gen
fråga *subst* otázka
från *prep*
 I. *plats* z + gen
 II. *person* od + gen
 III. *tidpunkt* od + gen
främmande *adj* cizí
fröken *subst*
 I. *titel* slečna
 II. *lärarinna* učitelka
fusklapp *subst* tahák
fyra räkn čtyři
få *verb*
 I. *erhålla* dostat < dostávat
 II. *i present* dostat < dostávat, mít >
färg *subst* barva
födelsedag *subst* narozeniny
fönster *subst* okno
för *prep*
 I. *tjänst* pro + ack
 II. *ändamål* pro + ack
 III. *skriftligen eller muntligen informera översätts med ren dativ*
 IV. *fördel, nackdel, tillfredsställelse översätts med ren dativ*
 V. **vad är det** ~ co je to za + ack
 VI. **i stället** ~ místo + gen
för *konj*
 I. *orsak* protože
 II. ~ **att** *finalt* aby; *orsak* protože
för *adv* příliš
före *prep* temp před + ins
författare *subst* spisovatel
förrän *adv* **inte** ~ teprve
först *adv* teprve, až
förstå *verb* rozumět + dat